

20 éves a Kubai Tudományos Akadémia Talajtani Kutató Intézete

1985. február 20—25. között Havannában, a Kubai Tudományos Akadémia szervezésében, ünnepélyes külsőségek között emlékeztek meg a Talajtani Intézet létrehozásának 20. évfordulójáról. Az ünnepségen az intézet dolgozói mellett részt vettek a kubai Mezőgazdasági Minisztériumhoz, Cukoripari Minisztériumhoz, Vízügyi Intézethez tartozó irányító központok és tudományos intézmények képviselői, a kubai felsőoktatási szervezetek illetékes szakemberei, az akadémiai testvérintézetek vezetői, valamint nicaraguai, francia és magyar talajkutatók.

A megnyitó ünnepségen MANUEL ANDÉZEL VELÁZQUEZ, a Kubai Tudományos Akadémia alelnöke köszöntötte az intézet dolgozóit és a megjelent vendégeket. Hangsúlyozta, hogy a szocialista átalakulás nagy lehetőségeket biztosított a tudományos élet kibontakoztatásához a szigetországban. A kormányzat 1962-ben hozta létre a Kubai Tudományos Akadémiát, majd ennek kutatóintézeti hálózatát. Mivel a mezőgazdasági termelésnek a kubai népgazdaságban meghatározó jelentősége van, az ország vezetői a forradalom győzelme után nagy gondot fordítottak a mezőgazdasági kutató-fejlesztő hálózat kiépítésére. A Talajtani Intézet eredményes munkáját mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy az elmúlt évek során négyszer egymás után elnyerte a „kiváló” címet. Végezetül az alelnök sok sikert kívánt az intézet dolgozóinak a mezőgazdasági termelés fokozására irányuló munkájukhoz.

VELÁZQUEZ megnyitóját és a többi üdvözlő felszólalást követően az intézet igazgatója, ABILIO CARDENAS GARCIA ismertette az intézet 20 éves tevékenységét. Elmondta, hogy az alapvető feladat a kubai talajok kémiai, fizikai és biológiai sajátosságainak megismerése, a termékenységüket gátló tényezők feltárása és kiküszöbölése, illetve mérséklése. Ezeknek a célkitűzéseknek megfelelően dolgozták ki az intézetben a kubai talajok osztályozásának alapelveit, készítették el a szigetország genetikai talajtérképét, majd ezt a későbbiek folyamán továbbfejlesztették.

Mint a világ sok országában, Kubában is súlyos károkat okoz az erózió, ezért az eróziós károk felmérése, hathatós védekezési rendszerek kidolgozása már a megalakulás idején az intézet egyik legfontosabb kutatási feladatát képezte. Nem kevésbé fontos munkát jelentett a kubai talajok növényi tápanyag-viszonyainak jellemzése, ami a trágyázási szaktanácsadó hálózat létrehozásához biztosította a tudományos feltételeket. Másik lényeges teendő volt a legelők állapotának feljavítása és a hozamok fokozása. Újabban — mutatott rá az igazgató — az intézet alapvető feladatai közé tartozik az öntözött területek másodlagos elszikesedésének megállítása, és hatékony módszerek kidolgozása a szikes talajok megjavítására. E célból hozták létre az intézet szikkutató laboratóriumát Guantanamóban. Az igazgató meleg szavakkal emlékezett meg az intézetben hosszabb-rövidebb ideig dolgozó külföldi szakemberekről, köztük a magyarok munkájáról. GARCIA beszédében az intézet nemzetközi kapcsolatait, ezek fejlődését és jelentőségét szintén méltatta.

Az ünnepélyes megnyitót követően kezdődött a Talajtani Intézet III. Tudományos Értekezlete. A háromnapos ülészakon nemcsak az intézet kutatói számoltak be eredménye-

ikről, hanem a különböző intézményekhez tartozó szakemberek széles köre is. A rendezvény anyagát két kötetben, nyomtatott formában is megjelentették. Az előadásokat három szekcióban tartották:

1. talajgenetika, talajosztályozás, talajtérképezés;
2. talajjavítás, talajtechnológia;
3. talajkémia és talajtermékenység.

Az 1. szekció programja — 45 előadás — részletes képet adott az érintett területeken jelentkező problémákról, a végzett kutatómunkáról és az elért gyakorlati eredményekről is. Különösen érdekes volt a különböző osztályozási rendszerek alkalmazási lehetőségeinek vitája. Mint ismeretes, a trópusi talajok klasszifikációja szerte a világon ma is vitatott kérdés, számos eredeti megközelítés és új megállapítás szerepelt az előadásokban. A szekció tematikája magába foglalta a geokémiai, petrográfiai, mineralógiai kutatásokat is. Külön említésre méltó, hogy számos előadás foglalkozott a talaj- és környezetvédelem problémáival mind az első, mind pedig a második szekcióban.

A 2. szekcióban közel 40 előadás hangzott el. A tematika igen széles volt, magába foglalta az öntözés, talajjavítás és talajművelés kérdéseinek kívül az egyes vizsgálati módszereket is. Külön ülésszakok foglalkoztak az erózió és szikesedés kérdéseivel, valamint a védekezés, megelőzés lehetőségeivel. A talajművelési rendszerek tárgyalásakor természetesen azoknak a kultúráknak az igényeit tartották elsősorban szem előtt, amelyek Kubában a legfontosabbak, így főleg a cukornád és a citrusfélékét. Ugyanez a szempont érvényesült a talajjavítási kutatásokban is.

A 3. szekcióban tartott előadások (több mint 30) jó része a különböző kultúrnövények, elsősorban a cukornád tápanyagellátási problémáiról, a műtrágyák érvényesüléséről a különböző talajtípusokban, a szennyvizek és a cukorgyári melléktermékek mezőgazdasági hasznosításáról számolt be. Több előadás foglalkozott a talajokban végbemenő biológiai és biokémiai folyamatokkal, így a növényi maradványok lebontásával, a nitrogénvegyületek biológiai átalakulásával, a biológiai nitrogénfixációval, valamint talajenzimológiai vizsgálati eredményekkel.

Az utolsó napon a külföldi szakemberek plenáris előadásaival ért véget a tudományos ülésszak. SZABOLCS ISTVÁN az öntözés fejlődése és a másodlagos szikesedés összefüggéseiről és a várható folyamatokról, G. AUBERT (Franciaország) pedig a különböző trópusi talajokról és a szikesek osztályozásáról tartott előadást. SZEGI JÓZSEF a magyarországi talajok kémiai és fizikai tulajdonságai, valamint biológiai aktivitásuk különböző paraméterei közötti összefüggésekről számolt be.

A külföldi előadók olyan témát választottak, melyek ma Kubában is elsőrendűen fontosak, és mind a bemutatott kísérleti anyagban, mind az érintett kérdésekben igyekeztek figyelembe venni azokat a szempontokat, melyek az adott területen a hallgatóság számára is a legnagyobb érdeklődést kelthetik.

SZABOLCS ISTVÁN bemutatta, hogy a korábban már alaposan tanulmányozott sivatagi területeken kívül az öntözés egyre több olyan országban is okoz másodlagos szikesedést, ahol az éghajlat korántsem száraz. Így a nedves trópusokon az utóbbi évtizedekben nagymértékben terjedt a másodlagos szikesedés. Kubában, ahol különösen az ország keleti részén folyik jelentős öntözés, ez a folyamat jól ismert, és — például Oriente tartományban — a talajok másodlagos szikesedése az egyik legnagyobb probléma. Az előadó vázolta a folyamat megelőzésének módszereit is.

G. AUBERT különösen a trópusi övezet talajainak genetikájával foglalkozott. Ezen belül részletesen ismertette a szikesedés folyamatait és különösen a szikes talajok morfológiáját. Az előadó igen sokrétű kísérleti anyaggal rendelkezik Afrika, Ázsia és Latin-Amerika trópusi övezeteinek talajairól, melyekből számos típust mutatott be.

SZEGI JÓZSEF előadása magyarországi talajokkal foglalkozott ugyan, mégis mind metodikailag, mind pedig a talajok biológiai sajátosságainak, azok kémiai és fizikájával való

összefüggései vonatkozásában igen sok olyan anyagot tartalmazott, melyek a kubai talajtanban is sikeresen használhatók.

A III. Tudományos Értekezlet keretén belül került sor a Kubai Talajtani Társaság megalakulására, célkitűzéseinek ismertetésére, valamint egy háromtagú intézőbizottság megbízására. Ez az intézőbizottság, amelynek elnöke ABILIO CARDENAS GARCIA, a Talajtani Intézet igazgatója lett, a kb. 2 év múlva megtartandó Nemzeti Talajtani Kongresszusig viszi az ügyeket, akkor vezetőséget választanak. SZABOLCS ISTVÁN egyrészt a Nemzetközi Talajtani Társaság, másrészt a Magyar Talajtani Társaság nevében köszöntötte a Kubai Talajtani Társaságot, és sok sikert kívánt jövőbeni tevékenységéhez.

A háromnapos ülészak befejezésekor WILFREDO TORRES, a Kubai Tudományos Akadémia elnöke értékelte az intézet munkáját, és ötödször is átnyújtotta a kitüntető „kiváló” címet. Ezt követően elismerő oklevelet adott át az intézet alapító dolgozóinak, közöttük SZEGI JÓZSEF-nek.

Értékelve a Kubai Tudományos Akadémia Talajtani Intézetének tudományos ülésén elhangzott előadásokat megállapítható, hogy a talajtani tudományokat a szigetországban magas színvonalon művelik, s komoly eredményeket értek el. Az intézet munkája jelentősen hozzájárul e tudományág nemzetközi fejlődéséhez. Jól esett hallanunk, hogy milyen nagyra értékelik a magyar szakemberek kezdeti közreműködését, különösen KLIMES-SZMIK ANDOR munkásságát, akiről elismeréssel és szeretettel beszéltek mindenütt, ahol megfordultunk.

SZABOLCS ISTVÁN és SZEGI JÓZSEF

MTA Talajtani és Agrokémiai
Kutató Intézete, Budapest

Érkezett: 1985. június 10.